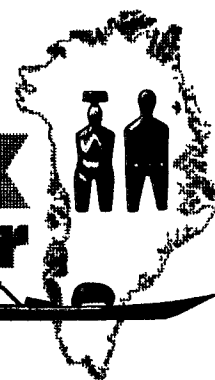

ANGALATITSEQATIGIIFFIK

INUK -rejser

af Stig Lage

Turisme – hvorfor?

Verdens største ø, den kæmpemæssige indlandsis, enorme landområder med ødemark, alpine fjelde, højsletter, stor-slåede canyons, levende og døde bræer, dybe fjorde, både dybt inde i landet og dybt ned til bunden, fjeldsøer og elve, der vrimler med ørreder, krystalklart vand og luft, isbjerge i alle størrelser og former. Skal det blive et nyt Mallorca?

Denne verdens største ø er samtidig et af verdens tyndest befolkede lande. De enorme landområder ligger hen som naturressourcer for befolkningen, der har samlet sig i byer, som – bortset fra Nuuk, hovedstaden – rummer mellem 2 og 3 tusinde sjæle. Hvor mange turister må der komme, før menneskene i en sådan by mister lysten til at tale om gæster?

Det var overvejelser af denne art, der i midten af 70'erne fik grønlandske kredse til at gå i gang med at undersøge, hvad turisme egentlig er for noget, hvad turisme egentlig indebærer for et stort land med en lille befolkning. Eskimoisk/grønlandsk gæstfrihed er legendarisk, men hvor meget kan den bære, hvor er

grænsen? Erfaringerne fra Mallorca og andre masse-turistmål var foruroligende. Var der risiko for, at det kunne gå ligeså med Grønland? Der kom turister allerede i 50'erne og 60'erne, ja for så vidt i hele dette århundrede, men i så lille antal, at de naturligt kunne gå ind under kategorien gæster. I 60'erne og i begyndelsen af 70'erne var det klart, at turismen ville udvikle sig. Hvordan skulle den udvikle sig?

Vi ser altså det paradoksale, at en væsentlig motivation for etablering af det grønlandske rejsebureau INUK-rejser og de grønlandske turistorganisationer er en bekymring over for turismen. Paradoksalt, fordi løsninger jo har været at etablere organisationer og et firma, hvis klare mål er at fremme turismen. Men der er en klar tanke i dette, som ikke er paradoksalt: Grønland er et åbent land, enhver udefra kan stort set gøre, hvad han vil, lave et hvilket som helst arrangement, som er teknisk muligt, og som han kan betale. Den eneste mulighed for at styre udviklingen er, at turistmålets befolkning selv beslaglægger den kapacitet, som står til rådighed for turistarrangementer.

Grønland bliver aldrig et rejsemål som Mallorca.

Fot.: Stig Lage.

De turistorganisationer, som nu er i gang, det drejer sig om turistforeninger i Qaortoq/Julianehåb, Narssaq og Ilulissat/Jakobshavn, er gået i gang med arbejdet med en virkelig positiv interesse for at gøre noget godt for de mennesker, der vil komme på besøg. Der sidder i disse byer – og i andre byer, hvor man endnu ikke har lavet nogen egentlig organisation, men har et kommunalt turistudvalg, som overvejer mulighederne – små grupper af mennesker, som gennemgår deres område, deres by, deres bygder, deres natur, og som tænker over, hvad der egentlig er væsentligt set fra en gæsts synspunkt, og udarbejder konkrete forslag til, hvorledes en gæst kan opleve disse muligheder. Dette er et væsentligt grundarbejde, som nu foregår.

Hvorledes det skal ende, ved vi endnu ikke. Men vi kan se på de oplæg, der er kommet fra de lokale folk, at noget meget spændende for den internationale turistverden er under opsejling.

Det grønlandske folk

Naturen er fantastisk. Kun få steder i verden er det muligt at opleve noget lignende. „Verdens tag“, Tibet, Andesbjergene. Men de isfyldte fjorde og de kælvende bræer findes kun i Grønland. Hvilket folk er det, der lever her? Hvorledes er disse mennesker blevet formet af den utrolige natur, de er omgivet af, den natur som har været deres eksistensgrundlag i årtusinder?

Grønland bliver aldrig et rejsemål som Mallorca, hvor formålet for gæsten

er den totale afslapning, afstressning, afreagering fra hverdagens trummerum og stress. Grønland vil altid have størst tiltrækningskraft på mennesker, som har indset, at rekreation også er at opleve andre væsentlige kvaliteter, at blive inspireret af andre menneskers livsform.

Den grønlandske kultur er en brat og markant overraskelse for de fleste europæere. Vi er mange, der har oplevet lidt prikken bag øjenlågene, når en aften, som blot var et mere eller mindre tilfældigt sammenrend af mennesker, udvikler sig til en sangfest, en strålende musikalsk og selskabelig oplevelse. En gruppe mennesker, som spontant udfører den mest betagende to- tre- firstemmige sangkunst. Det kan være mennesker, der aldrig har sunget sammen før, det har ikke noget med sagen at gøre. Sang er en udtryksform, som bruges, når der er grund til det, og det er der ofte. Det er ikke en oplevelse, der er forbeholdt medlemmer af en sangklub, det er en oplevelse, som enhver gæst, der møder med en åben og velvillig indstilling til sine værtsfolk, vil kunne blive udsat for.

Sangen har dybe traditioner i det eski-moiske samfund. I gamle dage var den en del af retssystemet, hvor tromme – dans – sang – dueller var midlet/rets-proceduren, og hvor tilskuerne var nævningetinget (det hører med til erkendelsen af, hvor fremmedartet denne kultur er for europæere, at dommen blev udført af den dømte selv).

Selskabelighed og leg er stadig noget karakteristisk for levestilen i Grønland. Der er altid tid til at gøre noget for sjov. Den grønlandske kultur, den grønlandske hverdag, omgangsformerne og

sprogets udtryk er væsentligt mere lige ud af landevejen, end vi er vant til i Europa.

Aktiv turisme

Det er naturen, der er det største aktiv for en grønlandsk turisme. Og samtidig er naturen også for dem, for hvem folket og kulturen er det væsentligste, det helt fundamentale. Dette folk, dette samfund kan kun forstås og fattes, hvis naturen i al dens storslåede majestæt virkelig opleves.

Et andet forhold, som begrundes, at naturen er udgangspunkt for overvejelser om turisme, er, at en turisme, der baseres på naturoplevelsen, kan iværksættes uden store investeringer.

Der er bygget hoteller i Grønland. De første var først og fremmest baseret på det lokale behov, det behov, som samfundsudviklingen, tjenesterejser osv. medførte. En hærskare af teknikere og administratorer har gennemrejst Grønland de sidste 20 år. De skulle have et sted at være, mens de var på stedet. Men der er også bygget turisthoteller, Arctic Hotel i Narsarsuaq og Hotel Hvide Falk i Ilulissat/Jakobshavn i Diskobugten. Initiativtagerne har måttet sande, at det er en vanskelig sag at gøre traditionel hotelturisme til en fornuftig økonomisk foranstaltning i et land som Grønland, hvor den attraktive turist-sæson er på nogle få måneder om sommeren og endnu kortere tid i forårs-månederne.

Den aktive turisme, hvor indkvarterings-faciliteternes kvalitet ikke er det altafgørende, hvor det er naturen, vandring, sejlads, for de mere avancerede

Fåreholdere i Sydgrønland har satset på vandreturismen som et supplerende erhverv.

Fot.: Hans Berg, 1969.

også bjergbestigning og kajakture, er meget klart en form for turisme, der har mulighed for at udvikle sig til noget meget mere endnu, til gavn for både arrangørerne i Grønland og dermed også – det kan ikke nytte noget at skjule, at turisme også er et erhverv – for det grønlandske samfund, som i mange perioder har brug for supplerende både indtægts- og beskæftigelsesmuligheder.

Det er i første omgang områderne omkring de store lufthavne, der er egnede til denne form for turisme. I Sydgrønland er vandreturismen allerede blevet en stor sag. I begyndelsen af 70'erne etablerede en række danske vandre- og fjeldsportsorganisationer „Udvalget for vandreturisme i Grøn-

land“, som gik i gang med at udvikle de nødvendige forudsætninger i Sydgrønland. Udvalget satsede på opbygning af hytter og havde i starten forskellige planer om, hvorledes dette skulle foregå. Det viste sig hurtigt, at Savaatillit Peqatigiit Suleqatigiissut (De samvirkende Fåreholderforeninger) var positive og overtog føringen i arbejdet. Hvor man havde talt om at bygge hytter, overtog de enkelte fåreholdere ideen. De byggede selv hytterne af „de forhåndenværende søm“. De gjorde noget ud af vandreturismen, idet de med baggrund i deres traditionelle sympatiske indstilling overfor gæster satsede på vandreturismen som et supplerende erhverv. Vandreturisme-sæsonen er nemlig sam-

Fot.: John Andersen.

Dansk Bjergklubs Østgrønlandsekspedition 1968. I baggrunden til højre ses en pyramideformet bjergtop „Ingolf Fjeld“, et af de smukkeste og mest eftertragtede bjergbestigningsmål i hele Grønland.

tidig en rolig og stilfærdig tid for fåreholderne. Der er tid og kræfter til overs til at beskæftige sig med fremmede fugle som kommer vandrede. I dag er vandreturismen sat nogenlunde i system, og der er skabt et grundlag for en udvikling udover de allernærmeste områder omkring Narsarsuaq. De samvirkende Fåreholderforeninger er gået aktivt ind i arbejdet, og da samtidig i 70'erne turistforeningerne i Qaqortoq og Narssaq er gået i gang med opgaven at lave fornuftige arrangementer til byerne, er der optræk til et konstruktivt samarbejde mellem alle interesserede parter i Sydgrønland.

I dette udviklingsforløb har Peqatigiit Kalaallit/Grønlanderforeningen i Kø-

benhavn spillet en ikke uvæsentlig rolle som den grønlandske organisation, der på grundlag af sine egne erfaringer med organisering af medlemsrejser var i stand til at pege på muligheden for ved hjælp af et rejsebureau at organisere turismen i Grønland, som et sammenhængende erhverv, sammenhængende fra produktion til markedsføring og salg. En erhvervsorganisation bestående af et produktionsled i de lokale turistforeninger i Grønland og et salgsled i et rejsebureau i Danmark.

I dag er vi så langt fremme i denne udvikling, at vi kan se en sammenhængende struktur, hvor fåreholdere, bygder og byernes interesser koordineres i et samarbejde, der gør turismen til et

supplerende erhverv til glæde for både værtsfolkene og turisterne, og som undgår de negative virkninger, vi har set tegne sig i visse ulandes satsen på turisme.

En ny epoke i den aktive turismes historie skrives i år i Kangerlussuaq/Søndre Strømfjord – Sisimiut/Holsteinsborg-området, hvor INUK-rejser efter nogle års eksperimenter med små vandregupper starter organiseret vandreturisme, som er rent grønlandsk organiseret. I 1976 deltog et par unge grønlændere i en stor ekspedition organiseret af den dansk/grønlandske venskabsorganisation „Qatangut-gruppen“. De var stærkt tilskyndet af Peqatigiit Kalaallit, som på det tidspunkt arbejdede med tanken om et grønlandsk rejsebureau. Disse unge mennesker blev vældigt engagerede i den tanke, at sådanne arrangementer kunne kombinere unge grønlænderes trang til at opleve deres eget lands natur og behovet for at udvikle turisme som et grønlandsk erhverv. I 1977 deltog de samme mennesker plus enkelte andre som turledere for nogle arrangementer i det samme område, organiseret af INUK-rejser. I 1978 starter 12–13 unge grønlændere i slutningen af juni på et bjergførerkursus i Kangerlussuaq/Søndre Strømfjord, hvor de gennemgår den nødvendige basale viden m. h. t. førstehjælp, fjeldredning, brækprægeteknik, ruteledelsesteknik, hvorefter de umiddelbart efter går ud i ødemarken som ansvarlige turledere for europæiske fjeldvandrere.

Ud af denne gruppe – som fortrinsvis består af uddannelsessøgende unge grøn-

lændere, der på denne måde får en pragtfuld udnyttelse af deres sommerferie – håber vi med tiden at få de første professionelle grønlandske bjergførere. En enkelt, Fartato Olsen fra Sisimiut/Holsteinsborg, har gjort sig særlig bemærket som talentfuld klatrer og brækbetvinger. Han vil i foråret gennemgå en intensiv træning i Norge og Schweiz og vil i sommeren 1978 stå som instruktør for sine grønlandske kammerater m. h. t. de tekniske færdigheder, som er nødvendige, når de som ansvarlige turledere skal tage ansvaret for europæiske turister. En anden, Hans Kristian Olsen, ligeledes fra Sisimiut/Holsteinsborg, gjorde sig sidste år særlig bemærket som det organisatoriske talent. Han vil i 1978 have ansvaret for organiseringen af de praktiske arrangementer i forbindelse med denne aktive turisme omkring Kangerlussuaq og fra Kangerlussuaq ud til Sisimiut/Holsteinsborg. Han er den, der erhverver sig en „know-how“ om, hvorledes dette erhverv skal iscenesættes, når det skal være grønlandsk.

Vandreturismen i Sydgrønland har hidtil været organiseret ved hjælp af danske turledere, unge danskere, mere eller mindre fjeldvante, som har påtaget sig opgaven mod gratis rejse og et mindre honorar. Vi har også diskuteret, hvorledes vi fik disse opgaver ført over på grønlandske hænder. Det rent grønlandske arbejde, som nu er i gang omkring Kangerlussuaq, giver os løsningen. Det karakteristiske ved arbejdet omkring Kangerlussuaq er, at det fra starten har været grønlandsk i alle led. Med etableringen i sommeren 1978 af et

grønlandsk kursus, hvor instruktørerne både m. h. t. den faglige teknik og m. h. t. den praktiske organisation er grønlændere, er grundlaget skabt for at lancere denne form for beskæftigelse som et attraktivt supplerende erhverv for grønlændere. Bjergbestigere og fjeldvandrere, som har besøgt f. eks. Nepal, vil vide, at det ikke blot er en fordel for den lokale befolkning, at man er direkte engageret i arrangementerne. Det er samtidig en berigelse af arrangementet også for gæsterne, at den lokale befolkning, som har et personligt forhold til den natur, det drejer sig om, er de ansvarlige.

*Jamen, jeg er ikke fjeldvandrere,
jeg er en almindelig dansker,
der har lyst til at opleve Grønland*

Som det fremgår er det ikke blot saglige og økonomiske argumenter, der får mig til at tale så varmt om den aktive turisme. Der er også gode muligheder for folk, der gerne vil opleve Grønland, men som ikke tør kaste sig ud i større strabadser. Turisthotellerne i Narsarsuaq, Arctic Hotel og Ilulissat/Jakobshavn i Diskobugten, Hvide Falk og hotel

Jakobshavn, er gode komfortable udgangspunkter for en turisme, hvis formål er en kombination af ferie, rekreation og aktiv turisme. Arctic Hotel har udviklet en håndfuld meget dejlige udflugter beregnet for folk, som foretrækker et moderne hotels komfortable faciliteter, men som alligevel vil ud. Hotellet er forsynet med 3 moderne passagermotorbåde, som bringer gæsterne rundt til bygder, fåreholdersteder og naturseværdigheder i distriktet. Hotellerne i Jakobshavn er indrettet på samme måde, og der er udsigt til, at Diskobugten i løbet af 1978 vil erhverve sig et udflugtsfartøj, som vil gøre denne region til et virkeligt attraktivt rejsemål.

Narsarsuaq området og i det hele taget Sydgrønland er bedst udviklet som rejsemål. Det er i dag muligt for hotelturister at opleve lidt af verdens største ø, lidt af skandinavernes fortid i Nordboernes Østerbygd, lidt af det moderne grønlandske bondelandskab, lidt af ældgammel moderne grønlandsk gæstfrihed, – til en overkommelig pris. Helt konstant: fra kr. 2.130,- og opefter.

Grønland er med turismens udvikling blevet en del af vor verden.